

Köy Enstitüleri

ISSN: 1304-0227

İki Ayda Bir Yayınlanır.

Sayı 28 / Eylül-Ekim 2011

Yönetimden

Önce Çukurca'da 24 askerimizin şehit edilmesi, arkasından Van'da yaşanan depremde 600'ün üstünde yurttaşımızı yitirmemiz, içinden geçmekte olduğumuz sürecin daha da ağırlaşmasına neden oldu. Van – Erciş depreminde 64 öğretmenin öldüğü, 54 öğretmenin de kayıp olduğu açıklamaları yapıldı. Yitirdiğimiz tüm yurttaşlarımıza ve öğretmenlerimize rahmet, ailelerine ve yakınlarına sabırlar diliyoruz. Ulusumuz, bu acıları birlik, beraberlik ve dayanışma içinde aşabilecek güçtedir.

12 Haziran Seçimlerinin üzerinden neredeyse beş ay geçti. Ülkemizde ve dünyada olaylar hiç hız kesmeden sürüyor. Özellikle Arap ülkelerinde yaşanan olaylar kaygı verici boyutlarda... Kanlı iç ayaklanmalar sonucu sınırlar yeniden çiziliyor, diktatörler yıkılıyor, ama yerlerine geçenlerin kim olduğunu, nereden güç aldıklarını bilemiyoruz... Emperyalist güçlerin bu olayların neresinde olduğunun iyi bilinmesinin çevre ülkeler için yaşamsal önemi olduğunu düşünüyoruz...

Ülkemizi yöneten siyasi iktidar Kanun Hükmünde Kararnamelerle tüm kurumları şekillendirme sürecini başlatmıştır. Özellikle Milli Eğitim alanında yaşananlar deprem etkisi yaratmıştır. **MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME 14 Eylül 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.**

Bu kararname ile eski kanunun Milli Eğitim Bakanlığının görevlerini sıralayan 2. Maddesinin a fıkrasında söylenen “**Atatürk inkılap ve ilkelere ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk milletinin milli, ahlaki, manevi, tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve**

bu davranış haline getiren vatandaş olarak yetiştirmek üzere” ifadeleri kaldırılmıştır.

Kararname ile Atatürk, laiklik, Türkiye Cumhuriyetine karşı görev sorumlulukların eğitimini içeren her şeyin Milli Eğitim Bakanlığının görevleri arasında çıkartıldığı görülmektedir.

Bu kararname ile Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü kaldırılmakta, bu Genel Müdürlüğün görevleri Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne devredilmektedir.

Kararnamenin 23. Maddesi ile kurulan İnşaat ve Emlâk Grup Başkanlığının görevleri arasında 1. Fıkranın d bendi ile “**okul ve eğitim yerleşkesi gibi eğitim tesislerinin okul ve eğitim tesisleri olarak kullanılmak kaydıyla gerçek ve tüzel kişilere veya özel hukuk tüzel kişilerine kiralanmasına ilişkin işleri yürütmek**” sayılarak eğitimin özelleştirilmesi yolunda devlet okullarının da özelleştirilmesinin önünün açıldığını söyleyebiliriz.

Eski yasanın 61. Maddesinde Bakanlıkça belirlenen özürler nedeniyle yapılacak yer değiştirmeler, eğitim ve öğretimi aksatmamak kaydıyla belirli sürelerle sınırlanmamışken, yeni kararname ile bu yer değiştirmeler sadece yaz dönemi ile sınırlanmaktadır.

Kararnamenin 37 Maddesinin 8. Fıkrasında, okul ve kurum müdürleri; yazılı ve/veya sözlü olarak yapılacak okul veya kurum müdürlüğü sınavında başarılı olmak kaydıyla denilmiş, böylece okul ve kurum müdürlerinin yazılı sınav zorunluluğu yerine sözlü sınavla da atanabilmesi yolu açılmıştır.

Önümüzdeki günlerde uygulama ile işin ayrıntıları daha da çok ortaya çıkacaktır.

Öğretmen Örgütçüsü Şair – Yazar Fakir Baykurt ve Vakfımızın Onursal Başkanı, Köyün Gücü'nün yazarı Ferit Oğuz Bayır'a birer saygı etkinliği düzenledik... Onları hiçbir zaman unutmayacağız... Unutturmayacağız da...

Gelecek sayıda görüşmek dileğiyle esen kalın...

kevakfi@gmail.com

Köy Enstitülerine Yaklaşım

Köy Enstitüleri Felsefesi Üzerine

Sayın Hayrettin Ökçesiz Cumhuriyet gazetesi Bilim Teknoloji ekindeki (14 Ekim 2011, sayı 1282) “Direnen Üniversite” başlıklı yazısında üniversitelerin neleri yapması gerektiğini maddeler halinde sıralarken bir madde olarak da “**Köy Enstitüsü felsefemizi ‘Üniversite Köy Enstitüsü Felsefesi’ olarak geliştirerek uygulamasına önayak olacaklar**” önerisinde bulunmaktadır.

Nedir Köy enstitüsü felsefesi? Bu felsefenin günümüz üniversitelerinde uygulanabilmesi olancağı ne kadardır? Kısaca da olsa konunun daha kolay anlaşılabilir şekilde anlatılması doğru olur.

Köy enstitülerinin temel felsefesi halkçı ve ulusalcı olmaktır.

1-Okullaşmayı Yaygınlaştırmak:

Türkiye’de 40 bin köyün 35 bininde üç sınıflı ilkokul bile yokken bütün köyleri en az beş sınıflı ilkokullara kavuşturmak öncelikli amaçtı. Böylece insanlar en azından ve ilk aşamada önlerine sürülen metne okuyamadan parmak basmak yerine o metni okuyarak, ne olduğunu bilerek imzalayabilecekti.

Her enstitü bölgesi köylerinin ilköğretimini gerçekleştirmek için planlama yapmakla; enstitüye her yıl kaç aday alınacağı, kaç mezun verileceği, köylerine hangi yıl okul yapılacağı gibi konularda planlama yapmakla görevli ise de bu iş o dönemde aynı zamanda devlet politikası olarak uygulandı. Ayrıntılı yapılan planlamaya göre 1955/56 öğretim yılına kadar okulsuz köy, öğretmensiz okul kalmayacaktı. Günümüzde okullaşmayı-yaygınlaştırmak tek tek üniversiteleri ancak dolaylı olarak ilgilendirebilir. Sorun devlet politikası haline getirilemezse üniversitelerin yapabileceği çok şey yok. Biliyoruz ki günümüz hükümetlerinin öyle doğru dürüst bir eğitim planlaması görülüyor. Yükseköğretimde gereksinim olan alanlarda yoğunlaşma yerine gereksinim olmayan alanlarda, herhalde daha az gider gerektirdiği gerçeğinden hareket edilerek, yığılma olmaktadır.

2-Eğitimde Fırsat Eşitliği, Yönetime Ortak Olma:

Okullaşmayı, dolayısıyla eğitimi yaygınlaştırmak için uygulanan bir yol bugün için de geçerli olması gereken parasız eğitim uygulama-

masıydı. Köy enstitülerinde ve sistemin yükseköğretim ayağı olan Yüksek Köy Enstitüsünde eğitim tamamen parasızdı. Bu parasızlık anlayışı günümüzde uygulanandan farklıydı. Öğrenciler yemek, yatmak, giyinmek, ders aracı gereci almak için kendilerinden harcama yapmazlardı. Bu giderlerin hepsi bütün yıl boyunca enstitüler tarafından karşılanırdı.

Parasız eğitim, eğitimde fırsat eşitliği sağlamanın başlıca aracıydı. O yıllarda köylerin okul ve öğretmen sorunu köy enstitüleriyle çözülsün bile köy okullarını bitiren çocukların kasaba ve kentlerdeki ortaokul, lise ve yükseköğretim kurumlarında okuyabilmeleri ailelerin fazlaca ve yüklüce harcama yapmasını gerektiriyordu. Bu gideri karşılayamayacak aileler için o öğretim kurumlarının olması ya da olmaması fark etmiyordu. Ortaokulu, lisesi olmayan ilçelerle yükseköğretim kurumu olmayan yerleşim yerlerindeki dar gelirli ailelerin çocukları için de aynı kural geçerliydi. Bu sakınca ancak devlet yardımıyla giderilebilirdi. Köy enstitüleriyle parasız eğitim yöntemi yürürlüğe girmişti. Bu yöntem sistemin olmazsa olmaz kuralıydı, ilkelerinden biriydi.

Uygulanan parasız eğitim nedeniyle büyük çoğunluğu teşkil eden ama ihmal edilmiş yetenekli köy çocukları yükseköğrenimlerini bitirinceye kadar okuyabilmelerinin, dolayısıyla her kademede devlet yönetimine ortak olabilmelerinin yolları açılmış oluyordu. Bu köy enstitüsü felsefesinin önemli özelliklerinden biriydi.

Bu alanda da tek tek üniversitelerinin yapabileceği çok şey yok.

3-Öğretim Yönteminde Farklılık:

Diyelim ki okullaşma yaygınlaştı. Gene diyelim ki gelirleri sınırlı ailelerin çocuklarının yolları açıldı. Bu takdirde bile eğitimden istediğimiz sonucu alabilmek, eğitimi ülke kalkınmasında olumlu gelişmeler için araç olarak kullanabilmek mümkün olmayabilir. Mümkün olabilmesi için uygulanan eğitimin demokratik, eleştiriye açık, ulusalcı, laik, bilimsel, üretim amaçlı olması; ezberciliğe, aktarmacılığa yönelmemiş olması gerekir.

Köy enstitülerinde uygulanan öğretim yön-

teminin özü bunlar ve benzerleriydi. Enstitüleri sanki resmi yönetim kadroları değil öğrenciler yönetiyordu. Enstitülerin bütün işleri öğrenciler tarafından görülüyordu. Öğrenciler de idareciler kadar yaptıklarından, yapmadıklarından sorumlu idiler. Yapılanlar demokratik yollarla eleştirilir, sorumlular eleştirilerle doğruya yönlendirilirdi.

Uygulamalı, üretim amaçlı çalışmalarla hem gerçek öğrenme gerçekleşir, hem ulus ekonomisine katkı sağlanmış olurdu.

Ezberciliğe, aktarmacılığa yer vermeyen laik eğitimle ancak çağdaşlığa ulaşılabilirdi, o yönde uygulama yürütülmekteydi.

Öğrenmenin yaşam boyu süreceği gerçeği bilindiğinden öğrencilerde okuma-araştırma alışkanlığı kazandırılması ilke olarak kabul edilmişti. Bu alışkanlığın kazanılması için her türlü çalışmalar yapılmıştı.

Şeriat yasalarının egemen olduğu pek çok

Müslüman ülkenin sömürülen ülke olmaktan kurtulamayışlarının başlıca nedeni köy enstitülerinde uygulanan bu temel ilkelerin, temel felsefenin geçerli kılınmaması diyebiliriz. Bugün ülkemiz daha çok dış kaynaklı dayatmalarla o yöne doğru sürüklenmek istenmektedir. Epey yol da alınmıştır?

Bugün eğitimimizin can yakıcı sorunu budur. İşte üniversitelerimiz, bunu engellemek uğraşımı henüz doğrudan yasaklanmamış olduğundan, bu olanaktan yararlanarak etkin olabilirler, yönlendirici olabilirler. Binlerce öğretim üyesi derslerinde, konferanslarında, sohbetlerinde, yazılarında, kitaplarında köy enstitülerindeki öğretim yöntemlerinin yaygınlaşması uğraşımında bulunabilirler, bulunmalıydılar. Getirebileceği tehlikeleri de göze alarak yapmalılar bu işi. Unutmayalım ki elinde olanak varken o olanağı kullanmayanlar da gerçek suçlular kadar suçlu sayılırlar. Bu sav herkes için geçerli elbet.

Fakir Baykurt'a Saygı etkinliği, soldan: Mustafa Gazalçı, Ali Berberoğlu, Samet Kızıldağlı, Erdal Atıcı, Abdullah Özkucur

Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı, Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileriyle

Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri; Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı ve Köy Enstitülü öğretmenlerimiz Talip Apaydın ve Fethi Esendal'la birlikte

"Üç Yüksek Köy Enstitülü Ferit Oğuz Bayır'ı Anlatıyor Etkinliği" Soldan: Talip Apaydın, Abdullah Özkucur, Prof. Dr. Özlem Yılmaz, Erdal Atıcı, Mustafa Aydoğan

Köy Enstitüleri

Düziçi Köy Enstitüsü

Mustafa ONAR

Genelde Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri, kurulduğu dönemin hem gereği, hem gerçeğiydi. Doğrudan köyler için kurulmuştu. Özgün bir Cumhuriyet kurumuydu. Köylerden alıp köylere veriyordu. Köylerse, çağıyla çelişkiliydi. Bütüne yakını okulsuzdu. Eğitim yoksunuydu. Üretim aracı, kağıyla karasabandı. İkisi de çağ gerisinden kalmaydı. İkisi de öküz gücüyle çalıştırılıyordu. Sayrılıklarının sağaltımı muskayla üfrük, yetmezse tükrüktü. Bu nedenle, Köy Enstitüleri, çağı ile çelişkili bu topluluğa yalnız okulla öğretmen değil, sağlık görevlisi de gönderiyordu.

Köy Enstitülerinin kuruldukları yerler de köylerdi. Tarım toprağı olan yerlerdi. Kuruluş konutları ya yıkılma aşamasına gelmiş yapılar ya da çadırlardı. Kurucuları, Hasan Ali Yücel'le İsmail Hakkı Tonguç'tu. Yücel Milli Eğitim Bakanı, Tonguç İlköğretim Genel Müdürüydü. Kurulduğu yerler, Köy Enstitülerinin sağladığı ivmeyle şimdilerde ya bir ilçe ya da ilçelerle yarışan örnek birer kasabadır.

Köy Enstitüleriyle birlikte köy okullarının işlevi de değişti. Dersliğin yanında işliğı, tarım toprağı, atı, atlı arabası, pulluğı da vardı. At öküzden daha güçlü, daha hızlıydı. Pulluk, toprağı, karasabanın birkaç katı çeviriyordu. Köy Enstitülü öğretmen, atlı, pulluklu çalışması ile köylüye örnek oluyor, onları öküzle karasabandan kurtarmağa çalışıyordu. İşlik gereçlerinden köylü de yararlanıyordu. Öğretmenle köylü el ele, omuz omuzaydı.

Düziçi'ndeki Gelişmeler

Düziçi adı, ister istemez, düzlük bir yer olduğunu çağırıştırıyor. Köy Enstitüsü öncesinde kırsalığı vardı. Şimdi bir ilçe merkezi. Köy Enstitüsünün tarım toprağı da düzlük yerdeydi. Ama ilk kuruluş yeri, Dumanlı dağının eteğinde, Haruniye adlı köyün sınırları içindeydi. O nedenle, Köy Enstitüsü, kuruluş günlerinde kurulduğu yerin adı ile Haruniye Köy Enstitüsü olarak anılırdı. Enstitü'nün kurucu müdürü Lütfi Dağlar, Tarım toprağının bulunduğu ovanın adını koydurdu.

Haruniye hem köy, hem de bucak merkeziydi. Uzun sayılabilecek bir geçmişi bulunuyor. Adını, Abbasi halifelerinden Harun Reşit'ten alıyor. Dönemin Antakya valisi olan Horasanlı Türk Faraç, yöreyi 800 yılında Bizanslılardan alarak bir kale yaptırıyor, kaleye halifesinin adını koyuyor, yanındaki köy de aynı adla adlanıyor. O adla yıllarca çevresine merkezlik yapmıştı. Düziçi ilçesi kurulunca mahallesi oldu.

Köy Enstitüsünün konuşlandığı oradaki konut, 1910'lu yılların başlarında Bağdat demiryolunu yapan Almanlarca Ermeni çocuklarının öğrenimi

için yapılmıştı. Ermeniler, Osmanlıların savaştığı dış güçlerle işbirliği yaptıkları gerekçesi ile 1915'te geçici olarak Suriye'ye göç ettirilince, okul dört yıl boş kaldı. 1919'da geri döndülerse de, başlayan Kurtuluş Savaşı'na karşı olmaları, yörenin işgalcisi Fransızlarla işbirliği etmeleri yüzünden gene açılmadı. Kurtuluş Savaşı başarıya ulaştınca, Ermeniler de işbirlikçileriyle birlikte ülkeden kesin ayrıldılar, okul da gene boş kaldı. Yapıcısı Almanların da bakma-koruma olanakları olmadığından, koca bir okul az bir para ile işlevi sırasında postacıları olan Bahçeli bir kişiye satıldı. Bahçe'deki yeni sahibi de, Haruniye'deki koca okula bakmadı. Bakımsızlığından yıkılma korkusu veren okulla Bahçe kaymakamı ilgilendi, Milli Eğitim Bakanlığı'na alınmasını önerdi. Öneri üzerine eyleme geçen Bakanlık, gene az bir ödeme ile okulu aldı, yürürlüğe giren 3803 sayılı yasa uyarınca Köy Enstitüsü'nü kurdu. Bakımsızlıktan yıkılma görüntüsü veren bu konut için Düziçi Köy Enstitüsü'nü şanslı bulanlar oluyor. Hiç olmazsa içine girebilecek bir konutu vardı, diyorlar. Evet, görünüm olarak konutu vardı ama, konuşlanacak durumda değildi. Yıllarca bakımsız kaldığından her yerine her türlü böcek, akrep, yılan, kertenkele delikler açarak yuvalanmıştı. İnsan girecek durumda değildi. Müdür Lütfi Dağlar'la birlikte Enstitü öğrencileri, eğitim adaları el ele vererek, aylarca uğraş sonucu içine girmeyi başardılar.

Düziçi Köy Enstitüsü'nün önemli şansı, konuttan çok, verimli Düziçi ovasında bol tarım toprağı oluşuydu. Kaçan Ermenilerce bırakılan binlerce dekar toprak Hazine'ye kalmıştı. Onun 3000 dekarı Köy Enstitüsü'ne geçiyor. Birkaç yıl sonra gelen Kadastro, 2000 dekara düşürüyor. Düziçi'nin ilçe olmasıyla da 900 dekarı kamulaştırılıyor, 1100 dekarı kalıyor. O da şu anda lisenin sorumluluğunda bulunuyor.

Köy Enstitülerinde haftanın on bir saati tarım öğrenimiydi. O öğrenimle, Enstitüde tahıl, sebze, meyvenin her türlü yetiştirilmeye başlandı. Bu arada yoklar da var ediliyordu. Örneğin, Amanosların güneyindeki İslahiye ile doğusundaki Kahraman Maraş dolayları bağıcılıkla ünlenirken, kuzeyindeki Düziçi'nde hemen her evin önü asma ağaçlıydı, ama bağ yoktu. Halkı, burada bağ olmaz saplantısında. Örnek bir bağ yetiştiren Köy Enstitüsü, saplantıyı sildi süpürdü.

Köy Enstitülerinde denetleme gezisi yapan Tonguç, her uğradığı Enstitü'de, ürettiğiniz ürünlerden bize de yedirecek misiniz? Sorusunu sorardı. Benzerini Düziçi'nde bizlere de sordu. Yanıt alamayınca, "**Senin-kiler çok cimri.**" dedi. Müdür Lütfi Dağlar da, "Bağ zamanı buyurun." yanıtını verdi. Halkın, "Burada bağ

olmaz.” saplantısının kırıldığını Tonguç’a da duyurdu.

Ne var ki, o yıl 1946 seçimleri yapıldı. Seçimi CHP kazanmasına karşın, Hasan Ali Yücel Milli Eğitim Bakanlığı’ndan, İsmail Hakkı Tonguç İlköğretim Genel Müdürlüğü’nden düşürüldü. Ertesi yıl da Enstitü Müdürü Lütfi Dağlar, başka bir okula atandı. Arkasından çıkarılan 5129 sayılı yasa ile Köy Enstitüleri çalışamaz edildi. Köy okulları adına verilen tarla, at, araba, pulluk, işlik araçları geri alındı. Yücel-Tonguç dizgesi bozuldu. Ama bozulma öncesindeki kısacık sürede yadsınamayacak işler yapıldı.

Düziçi’nin yakınından tren geçiyordu ama istasyon olmadığından durmuyor, yöre halkı da yararlanamıyordu. Müdür Lütfi Dağlar, bu anlamsız durumu, 1941 yılında Enstitü’ye gelen İnönü’ye duyurdu. İnönü’nün buyruğu ile yöre istasyona kavuştu. Motorlu taşıtların da az olduğu dönemde halk da, Enstitü de önemli bir

ulaşım aracından yararlanmaya başladı.

Almanların yaptığı okulun da motorlu taşıt yolu yoktu. Oldukça taşlı bir patika yoldan ulaşıldı. İnönü’nün anılan gelişi öncesinde şose yapıldı, İnönü motorlu araçla Enstitü’ye çıkarıldı.

Yapıcılık işleri de tarım işleri gibi haftada on bir saattir. İşlik, derslik türü her türlü konut ivedilikle yapılıyordu. O hızla bir dinamo kuruldu, elektrik üretilirdi. Oysa, Düziçi’nin bağlı olduğu Bahçe gibi ilçelerle kimi iller bile elektriksizdi. Elektrik yapımında bulunan öğrencilerden Mecit Yıldırımlar yapılışı öğreniyor, öğretmen olduğu köyde küçük bir suya bir dinamo kuruyor, okuluna on lambalık elektrik ışığı sağlıyor. Köy Enstitüsü dizgesi bozulmasa, yaşatılıysaydı özellikle köylüler o zamana göre daha nice yeniliklerle buluşacaktı. Politik çekişmeler yüzünden buluşturulamadı.

Vakfımızdan Haberler

- Yeni dönem çalışmalarımızı hiç hız kesmeden sürdürüyoruz.
- 5 Ekim 2011 Dünya Öğretmenler Gününü kutladık.
- Vakfımız Başkanı Erdal Atıcı’nın Köy Enstitülü öğretmenlerimizle yaptığı söyleşiler sürüyor. Erdal Atıcı “**Anadolu’da Aydınlanma Ateşini Yakanlar 3**” adlı yapıtın hazırlıklarını sürdürüyor...
- **Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fak. Sosyoloji Bölümünden** bir grup öğrenci “Köy Enstitüleri” üzerine bir çalışma gerçekleştirmek üzere Vakfımızı ziyaret ettiler. Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı, Köy Enstitülü öğretmenlerimiz Talip Apaydın ve Fethi Esendal ile görüştiler. Hasanoğlu’da bulunan enstitü binalarını da dolaşan öğrencilere yönetim kurulu üyemiz Ali Kınacı eşlik etti.
- 15 Ekim 2011 Cumartesi günü; Vakfımızın kurucularından, Öğretmen Örgütçüsü, Şair – Yazar **Fakir Baykurt**’a Saygı etkinliği düzenledik. Etkinliği Hacettepe Üniversitesi öğrencisi Samet Kızılbayrak yönetti, konuşmacılar: Vakfımız Başkanı Erdal Atıcı, KESK MYK Üyesi Ali Berberoğlu ve 22. Dönem CHP Denizli Milletvekili Mustafa Gazalci’ydi.
- Vakfımızın Onursal Başkanı, Kurtuluş Savaşı Gazisi, Tonguç’un çalışma arkadaşı Ferit Oğuz Bayır için; “**Üç Yüksek Köy Enstitülü Ferit Oğuz Bayır’ı anlatıyor**” adlı bir etkinlik gerçekleştirdik. Etkinliğe İzmir’den Ferit Oğuz Bayır’ın torunu Özlem Yılmaz ve eşi Mehmet Yılmaz katıldılar ve birer konuşma yaptılar. Etkinlikte Mustafa Aydoğan, Abdullah Özkucur ve Talip Apaydın Ferit Oğuz

Bayır’ı anlattılar...

- 10 Aralık İnsan Hakları Günü nedeniyle **11 Aralık 2011, pazar günü, saat:13.30**’da; insan haklarının ülkemizdeki anıtsal ismi **Av. Halit Çelenk** için bir etkinlik gerçekleştireceğiz. Vakfımızın Onur Üyesi olan Av. Halit Çelenk ölümüne kadar Vakfımızı ve bizleri hiçbir zaman yalnız bırakmamıştı. Bu ve benzeri etkinlikleri yapmanın ona karşı borcumuzun ve sorumluluğumuzun gereği olduğunu düşünürüz...
- **Üç sayıdır bültenimizi ücretsiz olarak basan Can Matematik Yayınlarının sahibi, gönül dostumuz Şahin Güner Tahan’a bir kez daha teşekkür ediyoruz. Elinizde bulunan bu sayımızla birlikte bültenimiz e-bülten şeklinde yayın yaşamını sürdürecektir. Posta ücretlerinin büyük oranda artması sonucu böyle bir yol izlemek zorunda kaldığımızı okurlarımıza duyuruyoruz... Okurlarımız bundan sonraki sayılarımızı bizi Web sayfamızda “Bültenler” bölümünden izleyebilirler...**

Bağışlarınız için;

Posta Çeki No:

524699

Ziraat Bankası Kızılay Şubesi:

IBAN:

TR420001000685390292475003

Neler Okuyalım

Yaşamak Sizinle Güzel (*)

ERDAL ATICI

Ülkü Tahan'ın “Yaşamak Sizinle Güzel” adlı yapıtını elime aldığımda, öncelikle içinde yer alan yüzlerce fotoğrafa baktım. Fotoğraflar, insanın ömrünü karelere hapseden en büyük tanıklardır. Fotoğraflar kadar insanoğlunu canlı anlatan bir başka sanat yapıtı yoktur dünyada.

Yapıtta, Ülkü Tahan'ın çocukluğundan bugüne kadar yaşamı boyunca çektiği yüzlerce fotoğraf var. Fotoğraflara bakarken Erzurum'dan Ankara'ya zaman içine yolculuk yapan bir tren binmiş gibi hissettim kendimi. Karlar içinde kalan Anadolu köylerindeki diz boyu yoksulluklarda buldum kendimi. Şahin Beyin okuma mücadelesine hayran kaldım. Azim, sabır, çalışma ile insanoğlunun tüm ideallerini gerçekleştirebileceğine bir kez daha tanık oldum. Kendi okuma mücadelemi Şahin Bey ve Ülkü Hanımın mücadelelerine ortak ettim.

Yapıtı okurken; öğretmen okulu yolundan, yatılı pansiyonlara, orada kurulan ölümüne arkadaşlıklardan, hiç bitmeyen dostluklara, öğrencilerine anne baba olan fedakâr öğretmenlere kadar göz yaşartıcı birçok anı okudum, duyulandım...

Ülkü Tahan ve Şahin Güner Tahan binlerce öğrenci yetiştirmiş iki öğretmen. Ülkemizin aydınlanması için yaşamlarını ortaya koyan iki aydınlanma savaşçısı. Tıpkı, Ceyhun Atuf Kansu'nun **“Dünyanın bütün çiçekleri”** adlı ünlü şiirindeki Şefik Sınık öğretmen gibi. Erzurum Şenkaya'da başlayan tanışma yaşamı ele ele sürüyor, bütün zorluklar birlikte el ele vererek sevgiyle aşıyor...

Yapıtta ne güzel anlatmış Ekrem Kabay öğretmenimiz. Diyor ki; **“Biriniz Bingöl dağlarının Şahin'i, biriniz Şenkaya yaylasının güvercini Ülkü Hanım, İnsan önceliğini koydunuz yaşama. Anadolu insanının etle – tırnak ayrılmazlığının simgelerinden birini oluşturdu- nuz.”**

Ülkü Tahan yapıtında; öncelikle eşi Şahin Güner Tahan'ın yaşamından kesitler sunuyor okura: **“Şahin Bey, 1950 yılında ilkokulu bitirir. Köylerinde ve çevresinde öğrenimini sürdüreceği başka bir okul yoktur. Bir yıl aradan sonra Kiğı Ortaokulu'na gidebilmek için diplomasını ve nüfus cüzdanını cebine alır ve babasının kasabaya gitmesini beklemeye başlar. Gün geldiğinde de, onu uzaktan takip eder. Baba oğlunun arkadan kendisini takip ettiğini anlayınca, onu geri döndürmek ister ama başarılı olamaz. Sekiz saatlik bir yürüyüşten sonra Kiğı'ye varırlar. Babası Şahin'in kararlı duruşu karşısında, onu tanıdık bir dostun evine bırakır. Kaydını yaptırır ve köye döner. Yatak yorgan ve eşyalar sonradan gönderilir...**

Ortaokulu bitirdikten sonra Lise okumak isteyecektir ama yakın yerlerde lise de yoktur. Kısa yoldan hayata atılabilmek için ağabeyi gibi öğretmen olmayı seçer. 1954'te Diyarbakır erkek Öğretmen Okuluna yatılı olarak girip üç yıl sonra oradan başarıyla mezun olur. Öğretmen olarak köyüne döner. Kafasında eğitim enstitüsü okumak vardır, bunun için para biriktirmeye başlar. Bir yıl köyde öğretmenlik yaptıktan sonra ağabeyi ile birlikte eğitim enstitüsü elemelerine katılır ve ikisi de kazanır. Aileleri iki maaşlı memurun okumaya yönelmesinden pek sevinç duyamaz.

Şahin Balıkesir Necatibey Eğitim Enstitüsü, ağabeyi de Bursa Eğitim Enstitüsünü kazanır. Şahin ağabeyinin yanına varıp, kendisinin köye döneceğini, onun okumasını istediğini anlatır. Ağabey gözyaşları içinde Şahin'i dinler ve Şahin köyüne dönmek için yola çıkar. Ankara'da bir akrabasında kalacak yoluna devam edecektir. Ancak akrabası olayı öğrenince şaşırır ve üzülür. “Ben babana yazar durumu anlatırım, ikna ederim, ida-

re etsinler, sen geri dön ve okulunu oku” der. Şahin okula döner. Daha okulda iken ders kitaplarının yetersizliğini görür ve ders kitapları yazmaya yönelir.

1978 yılında öğretmen olarak Almanya’ya gönderilmesi, Şahin Bey’e yazacağı kitaplara el atma şansı yaratır. İlkokullar için matematik dergisi çıkarmayı düşünür. Anadolu lisele-ri için Almanca Matematik kitabı hazırlar... Sonra da Anadolu Liseleri için 6,7 ve 8. Sınıflar için Almanca Matematik çalışma kitaplarını hazırlar.

Sonrasında talepler doğrultusunda kendi yayınlarını kendi basabilmek için Can Matematik Yayınlarını kurar. Genç yaşta emekli olup dergisi öğretmenler tarafından beğenildiği için bu iş üzerine yoğunlaşır.” Sonra çalışmalar... Çalışmalar ve öğrencilere, eğitime ayrılan bir ömür...

Şahin Bey, çevresinde okuma savaşı verenlerin hep yanında olur. Vakfımızın da gönüldaşlarından biridir. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü öğrencileri tarafından 8 sayı çıkarılan “Köy Enstitüleri Dergisi”nin ücretsiz olarak tıpkıbasımını yapmış, Vakfımıza armağan etmiştir.

“Hayat Sizinle Güzel” adlı yapıtı severek ve ilgiyle okuyacaksınız... Öğretmenlerden, öğrencilerden, çocuklardan, torunlardan dinleyeceğiniz anılarla birlikte eski ve yeni yolculuklara çıkacaksınız... Bu yolculuklarda size fotoğraflar eşlik edecek...

Elinize yüreğinize sağlık, Ülkü öğretmenim...

(* Yaşamak Sizinle Güzel, Ülkü Tahan, Baskı Can Matematik Yayınları, Şubat 2010 Ankara, 864 sayfa...

“Üç Yüksek Köy Enstitülü Ferit Oğuz Bayır’ı Anlatıyor Etkinliği” soldan: Mustafa Aydoğan, Talip Apaydın, Mutahhar Aksarı, Abdullah Özkucur

Yitirdiklerimiz

1. Sami Can, Pazarören Köy Enstitüsü 1944 – 45 mezunu (10.10.2011)
2. Hasan Yılmaz, Akçadağ Köy Enstitüsü 1944 mezunu (14.11.2011)

Bize Gelen Kitaplar

1. Pakize Türkoğlu “Kızlar Da Yanmaz” Genç Cumhuriyette köy çocuğu olmak
2. Haşım Kanar “Ayrılık Türküsü Mavilim” (Şiir)
3. Attila Aşut “Günlerin Kıyısında – Trabzon Yazıları”
4. Mustafa Fırat “Emperyalizm Kıskaçında Türk Eğitim Sistemi”
5. Nurettin Ergin “Arifiye Öğretmen Okulu ve Tarihçesi” (Fotokopi) Getiren: Dr. Niyazi Altunya

Düzeltilme: Geçen sayımızda, bu bölümde Güner Şengül’den gelen kitaplar olarak yer alan kitaplar, Mehmet Ali Şengül kitaplığından; Mehmet Ali Şengül’ün vasiyeti üzerine Vakfımıza armağandır. Düzeltilir, özür dileriz...

**Yönetim Kurulu Üyemiz
Nursel CEYLAN ÖZSARIKAYA’nın
annesi
Gülfidan CEYLAN
(1944 - 27 Ekim 2011)
vefat etmiştir.
CEYLAN ailesinin acısını paylaşır,
başsağlığı dileriz...**

**KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÇAĞDAŞ
EĞİTİM VAKFI YÖNETİM KURULU**

“Üç Yüksek Köy Enstitülü Ferit Oğuz Bayır’ı Anlatıyor Etkinliği” Mustafa Aydoğan, Talip Apaydın, Mutahhar Aksarı

Şiir Köşesi

M. Güner Demiray

NİSAN ÇAĞILTISI

Nisanda başlamıştı bu çağılı oğul,
Uzak dağ köylerinde türküler biçilmişti.
Hep yalnız, hep sessiz bırakılmış
Yiğit halkımın çocukları
İnip karanlığın kucağından
Işığa çıkmışlardı, halaya durmuşlardı.

On binler sıvamıştı kolları!
Önce ak yapılar yükselmişti yamaçlarda,
Taşı dökülen bereketli topraktan,
Kitaplarda satır satır yeşeren
Yeni düşler, yeni sevgililerdi.
Sarmıştı dört bir yanı
Binbir emeğin aydınlığı.

Bu hava, Anadolu havasıydı,
Harç kokulu, ter kokulu hava!
İlk kirizmaydı susamış topraklara,

Yarık ellerin, çatlak dudakların
Güneşli imecesiydi.
Ama uğursuz eller kesti birden bu çağıltıyı,
Bir yıldız kayıp gitti göklerden.

Oğul!
Eğer bir gün açılırsan Anadolu'ya
Neler söylüyor
Dinle suları ırmakları geçerken,
Kulak ver, neler anlatıyor
Selviler, söğütler, çamlar...
Neler yapılmış bu memleket için
Köylere bir sor,
Sor dağlara, kurda kuşa.
İşte o zaman anlayacaksın,
Bu destan unutulmaz!

KÖY ENSTITÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Mithatpaşa Cad. 62/21 Yenışehir / ANKARA

Tel&Faks: 0312 425 24 68

<http://www.koyenstitulerivakfi.org.tr>

Yayının Adı

Yayının Türü

Yayın Şekli

Yayın Sahibi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Yayın İdare Adresi

E-Mail

Basım Yeri

Köy Enstitüleri

Yaygın Süreli Yayın

2 Aylık - Türkçe

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Adına ERDAL ATICI

ALİ KINACI

Mithatpaşa Cad. 62-21 YENİŞEHİR / ANKARA

kevakfi@gmail.com

Can Matematik Yayınları

İvoksan 21. Cadde 524. Sokak No: 30 Yenimahalle / Ankara

Tel: 0312 395 06 70 • canmatematik@gmail.com